

JØRGEN STORMGAARD

KRIGENS VEJE

FORLAGET APULEIUS' ÆSEL

Af samme forfatter:

Blixen og Bjørnvig. Pagten der blev brudt (2005)

Guds plan - Karen Blixen og kristendommen (2010)

Karen Blixens Afrika : friheden, farmen og forfatterskabet (2013)

Blixen og Bjørnvig. Pagten, venskabet og bruddet (2018)

Fortællersken, roman (2020)

En anden verden, roman (2021)

Denne bog er tilegnet
Søren Junker Mortensen

Indholdsfortegnelse

Slotssøen, maj 1944

I Byparken nogle dage senere

Samme sted dagen efter

Den Gamle Kirkegård

Samme sted to timer senere

Byparken tidligt om morgenen

Byparken, juli 1959

Byparken, september 2022

Brevet

Slotssøen, maj 1944

Imod alle odds lykkedes det ham at få sat det ene ben foran det andet, og langsomt og gyngende fandt han vej ned ad bakken. Hver gang hans kræfter svandt ind, gav han sig selv et åndeligt puf, og på den måde fik han hele tiden kæmpet sig nogle skridt frem.

Et ungt par, der havde besluttet at gå tur nede ved Slotssøen, kiggede en ekstra gang, da de så den tætbyggede mand nærmest tumble ned ad bakken. Bag ham lå den røde bygning, som i en anden sammenhæng ville have udstrålet harmoni og skønhed.

Den vaklende mand var lidt over 30 og havde høje, brede kindben, som gav hans ansigt et anstrøg af ironi. De to unge mennesker havde i dette øjeblik svært ved at bedømme, om han grinede eller græd, om han havde drukket, eller om han var overvældet af andre årsager. Han var iført grå bukser med vidde i benene, skjorten var blå, og over den havde han en brun arbejdsjakke. Under armen bar han en taske, som flere gange gled fra ham, og som han møjsommeligt bukkede sig ned for at samle op.

Da han nåede ned til den sti, der løber langs Slotssøen, styrede han ligesom i blinde hen mod en af bænkene, hvor han lod sig falde ned. Det unge par besluttede på det tidspunkt, at han kunne klare sig uden deres hjælp, og gik videre.

Havde de haft mulighed for at betragte manden på tæt hold, ville de have kunnet observere, hvordan han skiftevis var helt rolig, nærmest lammet, skiftevis begyndte at ryste, samtidig med at sveden perlede ned over hans ansigt.

Sommetider gik hans vejtrækning næsten helt i stå, på andre tidspunkter hev han efter vejret og lignede en, der var ved at blive kvalt.

Efter at alt i nogle øjeblikke havde været helt sort i den unge mands sind, begyndte nogle klare billeder at trænge sig på. Da de kom ganske nær, reagerede hans krop ved at lukke af. Han holdt vejret og trak skuldrene op om ørerne. Da det ikke lykkedes ham at holde billederne nede - han kunne både se ansigter og høre ord - greb han til det, der befandt sig lige foran ham: en gruppe svaner, der svømmede roligt forbi ude i Slotssøen. Solen var ved at gå ned, og svanerne lå badet i et orange skær. De elegante fugle lå indimellem helt stille, og når de endelig bevægede sig, foregik det med en værdighed og ro, som lagrede sig i den unge mand på bænken.

Pludselig blev luften flænget af et skrig oppe fra den røde bygning. Manden fór sammen og mistede tydeligvis den ligevægt, han havde udstrålet få sekunder forinden. Han forsøgte at fæstne blikket på folk, der vandrede forbi: to unge piger med hinanden under armen, et ældre ægtepar, en flok arbejdsmænd, der højlydt debatterede, hvilken type øl de bedst kunne lide, en ældre mand med en avis under armen og en stok i hånden.

Lige med et befandt han sig i festligt lag på dansestedet Trocadero, hvor han var kommet en del i sin tidlige ungdom. Der var palmer og dæmpet musik, mad og glade mennesker. Unge piger og unge mænd, og en diskret udveksling af blikke mellem de to køn. Pigerne sad for sig, mændene ankom sammen. Det var først, når de havde spist middag og var gået ind i det tilstødende danselokale, at de to grupper begyndte at blande sig. Et orkester på scenen sørgede for den musikalske del, og mændene gik hen og bukkede for de piger, de havde udset sig under middagen. Kvinderne forholdt sig i ro og reagerede med et fattet udtryk i ansigtet, når de blev budt op til dans. Der var noget særligt

over det spil og den iver, der havde præget aftnerne i Trocadero.

Hans ansigtstræk var atter faldet til ro, han havde fået et drømmende udtryk i øjnene, en harmoni, der pludselig blev slået i stykker.

Bag ham kom en gruppe soldater marcherende ned ad den sti, der løb ud fra porten i den røde bygning. Deres støvler ramte jorden med taktfaste slag, og lige med et brød de ud i sang:

”Deutschland, Deutschland über alles,
Über alles in der Welt,
Wenn er stets zu Schutz und Trutze
Brüderlich zusammenhält,
Von der Maas bis an die Memel,
Von der Etsch bis an den Belt -
Deutschland, Deutschland über alles,
Über alles in der Welt.”

Deres stemmer var stærke og medrivende. Folk standsede op på stien og lyttede til dem. Så greb de sig i det og hastede videre.

Billederne begyndte atter at trænge sig på. Manden på bænken rettede sig op og greb ligesom fat i et eller andet foran sig. Så blev de insisterende situationer, der trådte frem i hans sind, trængt tilbage af en scene, der lå badet i ømhed og fred. Det var hans mor, som sad ved hans seng, og som med sin let falske, men alligevel smukke stemme sang for ham:

”Bruder Jakob, Bruder Jakob
Schläfst du noch? Schläfst du noch?
Hörst du nicht die Glocken?

Hörst du nicht die Glocken?
Ding-dang-dong, ding-dang-dong."

Hun var født i den del af Danmark, som indtil Genforeningen havde hørt med til Tyskland, og det tyske sprog var næsten lige så naturligt for hende som det danske. Sådan var det også blevet for ham.

Selvom det var spændende at høre de kendte ord på et sprog, som han ikke talte i hverdagen, men alligevel mestrede, glædede han sig dog intenst til det øjeblik, hvor hun slog over i dansk:

"Mester Jakob, Mester Jakob.
Sover du? Sover du?
Hører du ej klokken? Hører du ej klokken?
Bim bam bum, bim bam bum."

Han sad og rokkede frem og tilbage, var i tankerne langt væk. Så lød der endnu et gennemtrængende skrig fra den smukke, røde bygning, et skrig, der, selvom det var kortvarigt, blev hængende i luften og forplantede sig i alt omkring ham, trængte ind i knoglerne og invaderede hans sind. Sveden løb ned ad hans ansigt, kroppen rystede på trods af gentagne forsøg på at holde den i ro.

Den unge mand følte sig fuldstændig kraftløs, men vidste, at der ikke var nogen vej udenom. Han skulle væk, videre. Han skulle på afstand af alt det, der syntes at fylde luften omkring ham.

Langsomt lettede han kroppen, men faldt tilbage. Med en kraftanstrengelse forsøgte han at rejse sig, men det lykkedes ikke.

Han fæstnede blikket på svanerne, som stadigvæk lå og vuggede ude i søen, og sang ganske stille: "Mester Jakob, Mester Jakob ..."

Så lykkedes det ham at komme op at stå. Vaklende, som en blind, der forsøger at finde vej, gik han mod højre, drejede rundt om søen uden at se de stolte, statelige villaer, der lå ovre på den anden side. Efter at have gået i et par minutter fik hans skridt retning. Han vidste nu, hvor han skulle gå hen, hvor han havde sit hjem.

I Byparken nogle dage senere

Kristoffer var gået ud, fordi han ikke kunne holde ud at sidde inde i lejligheden. Da han stod nede på Frydsvej, gik det op for ham, at han ikke havde gjort sig noget begreb om, hvor han ønskede at bevæge sig hen. I samme øjeblik kørte en skinnende rød bil til venstre, og uden at tænke nærmere over det fulgte han efter den.

Der gik ikke længe, før bilen var ude af syne. Endnu en gang standsede han op og spejdede efter et pejlemærke. Så fik han øje på Byparken, der lå ovre på den anden side af gaden. Det var længe siden, han havde været der. Han gik forbi den hver dag og kastede vel også et blik på den høje hæk, der omgav parken, men det var ikke blevet til mere end det.

Da han gik ned ad stien ind til parken, kunne han konstatere, at han ikke var den eneste, som havde fået den idé. Folk vandrede op og ned ad fliserne, nogle havde slået sig ned i græsset. En gruppe drenge legede med en bold, to ældre damer delte en madpakke. Unge par holdt i hånd og så længe på hinanden.

Der var flere bænke i parken, men de var alle optaget. Kristoffer blev stående rådvild og så sig længe omkring. Lige pludselig rejste et ungt par sig fra en fjerntliggende bænk, der stod i skyggen af et piletræ. Kristoffer tøvede, men tog så en beslutning og hastede hen imod bænken, som han satte sig på.

Her sad han tilbagetrukket og kunne følge aktiviteten i parken lidt på afstand. En stund fulgte han med blikket en ung far med to børn, to sønner, som han skiftevis spillede

bold med, skiftevis satte på plads. Leg og opdragelse. Selv havde Kristoffer en kone, men ingen børn. De havde været gift i seks, snart syv år, men der var ikke kommet nogen 'arvinger'. Jævnligt fik de at vide, at nu var den og den 'i lykkelige omstændigheder', eller at nu var det og det barn kommet til verden. Alt det stod han og Bente dog udenfor.

Kristoffer fornemmede, at der foregik en hel del i parken omkring ham; men det meste udspillede sig i periferien af hans opmærksomhed. Kun i enkelte tilfælde valgte han at følge nogle mennesker med øjnene. Det hele var som et beroligende baggrundstæppe. Der var intet, der trængte sig på. Ingen, som bevægede sig målrettet mod noget som helst. Al aktivitet var som små skridt på stedet.

Men lige med et trådte en rank skikkelse ind i hans synsvinkel, en ung mand, der var høj og smidig, klædt i grønne fløjsbukser og sort jakke. Under jakken bar han en lysegrøn skjorte med åbne flipper, der var placeret på jakkens revers.

Den høje skikkelse dannede sig et hurtigt overblik over situationen i parken. Så fik han øje på Kristoffer på bænken og begyndte øjeblikkeligt at gå i hans retning. Kristoffer skuttede sig på trods af den milde majluft og følte det, som om han var blevet taget på sengen.

Få sekunder senere stod den unge mand foran ham og smilede ligefremt:

"Tillader De?"

Kristoffer nikkede. Han ville gerne have tilføjet en venlig bemærkning, men var ude af stand til at få et ord over sine læber.

Manden satte sig lidt fra ham på bænken.

Nogle svaner, som havde givet lyd fra sig, fordi en gruppe børn var kommet dem for nær, faldt til ro, samtidig med at børnene fjernede sig. Parken åndede atter fred.